

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

26 ncı Birleşim

10 Aralık 2003 Çarşamba

5. - Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (1/692) (S. Sayısı: 302) (Devam)

BAŞKAN -

75 inci maddeyi okutuyorum:

.....

BAŞKAN - Madde üzerinde, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz isteyen Trabzon Milletvekili Sayın Akif Hamzaçebi; buyurun.

Konuşma süreniz 10 dakikadır.

CHP GRUBU ADINA MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tasarının 75 inci maddesine ilişkin olarak görüşlerimi açıklamak üzere, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Konuşmama başlamadan önce bir konuda bir düzeltme yapmak istiyorum. Görüşmekte olduğumuz tasarıya ilişkin olarak Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu Tasarısı ve Plan ve Bütçe Komisyonu raporunun 24 üncü sayfasında, onbeşinci satırda bir kelimenin yanlış yer aldığı fark ettim. "Almamıştır" kelimesinin "almıştır" olarak düzeltilmesi gerekir. Bu durumda, bu kelimenin yer aldığı cümlelerin de şu şekilde olması gerekir: "Bu gereklilik, Avrupa Komisyonunca bu yıl kabul edilen Katılım Ortaklığı Belgesi ile ülkemizin kabul ettiği Ulusal Programda malî kontrol kısmında açıkça yer almıştır." Bu düzeltmeden sonra, maddeye ilişkin görüşlerimi sizlere açıklamak istiyorum.

Tasarının "Maliye Bakanlığınca yürütülecek hizmetler" başlıklı 75 inci maddesinde, kamu içkontrol sisteminin etkili bir şekilde yürütülmesinin sağlanması ve ortaya çıkabilecek aksaklıkların giderilmesi amacıyla Maliye Bakanlığınca yürütülecek hizmetler belirlenmektedir.

Maddenin ikinci fıkrası, tümüyle yeni ilke ve esaslara dayanan kamu içkontrol sisteminin işleyişini teminat altına almayı amaçlamaktadır. Ancak, sınırlı hallerde ilgili bakan talebine veya Başbakan onayı şartına bağlanan denetimin niteliği ve hangi kurum denetim elemanlarının görevlendirileceğinin belirsizliği karşısında, maddenin mevcut haliyle işlemesi, âdeta, imkânsız hale gelmiştir. Malî yönetim ve kontrol sisteminin tümüyle zaafa uğraması,

belirgin yolsuzluk iddialarının olması veya kamu zararına yönelik emarelerin ortaya çıktığı durumlar gibi ifadelerle denetimin önkoşulunu tanımlamak son derece sakıncalıdır.

Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu Tasarısı, kamu kurum ve kuruluşlarının içdenetimini yapmak üzere, içdenetçi müessesesini oluşturmakta; teftiş-soruşturma sistemi ile içdenetim fonksiyonları arasında bir ayırıma gitmektedir. İçdenetçilerin ise, bakanlıklarda müsteşar, diğer kamu idarelerinde en üst yönetici, il özel idarelerinde vali ve belediyelerde ise belediye başkanına bağlı olması öngörülmektedir.

İçdenetçi müessesesinin oluşturulması, uluslararası standartlara ve Avrupa uygulamalarına uygun olmakla birlikte, söz konusu kanun tasarısıyla oluşturulan denetim sistemi önemli zayıflıklar içermektedir.

Birincisi Hukuka uygunluk denetimi, performans denetimi ile malî konularda danışmanlık faaliyetlerinin kamu kurum ve kuruluşlarındaki üst yöneticilere bağlı içdenetçiler tarafından yerine getirilmesi ve bu suretle yolsuzlukların önlenmesi öngörülmüştür; ancak, içdenetçilerin çalışma usulleri, atanmaları ve görevden alınma yöntemleri dikkate alındığında, sistemin temel zaafılar içerdiği açıkça görülmektedir. İlk olarak, içdenetçiler üst yöneticiler tarafından atanacaktır; ikinci olarak, kamu idarelerinin yıllık içdenetim programı, üst yöneticilerin önerileri de dikkate alınarak içdenetçi tarafından hazırlanacak ve üst yönetici tarafından onaylanacaktır. İçdenetçilerin çalışma usul ve yöntemleri dikkate alındığında, sistemin sağlıklı ve etkin bir şekilde işlemesi, tamamen üst yöneticilerin iyi niyetine bağlı bulunmaktadır. İçdenetçilerin bağımsız hareket etme imkânları, şu anki sistemle bakanlara bağlı olarak görev yapan müfettişlerin bağımsız hareket etme imkânlarıyla karşılaştırıldığında, oldukça sınırlandırılmıştır.

İkincisi: Tasarı, Maliye Bakanına ve Maliye Bakanlığına, kamu malî yönetimi ve kontrol sisteminin işleyişi konusunda önemli sorumluluklar vermekle birlikte, bu sorumluluğun yerine getirilmesini sağlayacak araçları vermemektedir. Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu Tasarısı, bu konuda yetkileri önemli ölçüde harcamacı kuruluşlara vermektedir. Bu, şüphesiz, yanlış bir yaklaşım değildir, doğru bir yaklaşımdır; ancak, tasarı, sistemin gözetleyicisi kurum olarak Maliye Bakanına, gerektiği takdirde, bu sistemin oturabilmesi için gerekli araçları da vermek zorundadır; malî disiplin ancak bu şekilde sağlanabilecektir. Tasarı, böylesi bir yaklaşımı yansıtmamaktadır.

Üçüncü olarak: Tasarının geneli üzerine yaptığım konuşmada da ifade etmiştim. Tasarı, içdenetim konusunda düzenlemeler içermekle birlikte, yolsuzlukla mücadele edecek özel bir birim kurulması konusunda herhangi bir mekanizma öngörmemektedir. Oysa, Avrupa Birliği standartlarına göre her üye ve aday ülkede, Avrupa Komisyonunun bünyesinde yer alan ve münhasıran yolsuzlukla mücadele etmek amacıyla oluşturulmuş Avrupa Yolsuzlukla Mücadele Biriminin -kısaltılmış adıyla OLAF'ın- oluşturulması gerekmektedir. Bu tür bir birimin kurulması gereği, 2003 yılı katılım ortaklığı belgesinde de yer almıştır. Diğer taraftan, Türkiye'de yolsuzlukla mücadele edecek, OLAF'ın Türkiye'deki muhatabı olacak ve yolsuzlukla mücadele yöntemlerini geliştirecek bir birimin kurulması, öngörülen yeni denetim sisteminin zaafalarının giderilmesi açısından da önemlidir. Avrupa Birliği üyeleri ile aday ülkelerin hemen hepsinde bu tür birimler Maliye Bakanlığı bünyesinde kurulmaktadır.

Bugüne kadar, konsolide bütçeye dahil kamu kurum ve kuruluşlarının malî denetimleri, büyük oranda, Maliye müfettişleri tarafından yürütülmüş ve önemli yolsuzluk faaliyetlerinin hemen hepsi Maliye müfettişleri tarafından ortaya çıkarılmıştır.

Kurulacak yeni içdenetim sisteminin zaaflarının ortadan kaldırılması, yeni kamu malî yönetim ve kontrol sisteminin sağlıklı bir şekilde işlemesinden sorumlu tutulan Maliye Bakanına sistemi kontrol etme imkânının verilmesi ve yolsuzlukla mücadele alanında Avrupa Birliğine uyum sağlanmasının sağlanması amacıyla, Maliye Teftiş Kuruluna ve Maliye Bakanlığının diğer denetim birimlerine özel bir görev verilmesi gerektiği açıktır. Zira, Türkiye'de bu tür görevleri yapabilecek, Maliye Teftiş Kurulu kadar donanımlı ve tecrübeli başka herhangi bir denetim organı bulunmamaktadır. Nitekim, uluslararası malî kuruluşlar da, 75 inci maddenin, Maliye Bakanının denetim yetkisine sınırlama öngörmeyen önceki haline olumlu yaklaşmaktadır.

Bu değerlendirmeler dikkate alındığında, öngörülen denetim sisteminin zaaflarının ortadan kaldırılması, kurulacak yeni kamu malî yönetimi ve kontrol sisteminin sağlıklı bir şekilde işlemesine ve oluşacak zaafı giderebilmesine imkân sağlanması ve hepsinden önemlisi, yolsuzlukla mücadele alanında Avrupa Birliği müktesebatına uyumun gerçekleştirilmesi amacıyla, Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu Tasarısının 75 inci maddesinin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Durumu Genel Kurulun takdirine sunuyorum.

Saygılarımla.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Hamzaçebi.